

HOLLANDSE WATERLINIES

UNESCO WERELDERFGOED

KADERNOTA 2024

Uitgangspunten voor de taken en de doelen plus financiële begroting periode 2024 -2027

Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies is een samenwerkingsverband (gemeenschappelijke regeling) van 4 provincies, te weten Utrecht, Gelderland, Noord Holland en Noord Brabant.

Utrecht, 7 maart 2023

Inleiding

Sinds juli 2021 is de Nieuwe Hollandse Waterlinie UNESCO werelderfgoed en werd daarmee toegevoegd aan de Stelling van Amsterdam die al sinds 1996 op de werelderfgoedlijst staat. Samen zijn ze nu de Hollandse Waterlinies. Op 24 maart 2022 is het gemeenschappelijk orgaan (GO) opgericht: er is er nu één nieuwe Siteholder voor de Hollandse Waterlinies. Deze is verantwoordelijk voor het behoud van de werelderfgoedwaarde van dit unieke gebied, door het verzorgen van coördinatie tussen en gezamenlijkheid van de vier provincies gericht op beschermen, beheren en uitdragen.

Visie

In een samenwerkingsverband met 4 provincies draagt de Siteholder er zorg voor dat de Hollandse Waterlinies behouden blijven en beschermd worden. Dat het verhaal van de Hollandse Waterlinies uitgedragen wordt zodat het voor iedereen toegankelijk wordt op een manier waarbij het duidelijk wordt dat het een UNESCO Werelderfgoed betreft en waarom dat zo is. Behoud door ontwikkeling is daarbij het motto.

Missie

De Siteholder zorgt er voor dat iedereen de waarde van het erfgoed kent, dat men bewust met het erfgoed omgaat, dat het erfgoed behouden blijft en beschermd wordt en ook er voor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen het verhaal van de Hollandse Waterlinies leren kennen, zodat het verhaal wordt doorgegeven aan volgende generaties. Bij ontwikkelingen staat de instandhouding en versterking van het werelderfgoed Hollandse Waterlinies centraal, uitgaande van de kernkwaliteiten.

Gemeenschappelijke Regeling

Vanaf het vroege begin van het nationale proces dat gericht was op de nominatie, hebben de vier voornoemde provincies in een bestuursovereenkomst de primaire verantwoordelijkheid op zich genomen, te weten: Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant. Ten behoeve hiervan zijn de vier provincies een gemeenschappelijke regeling aangegaan.

Op 24 maart 2022 is het gemeenschappelijke orgaan Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies opgericht dat verantwoordelijk is voor de coördinatie tussen- en gezamenlijkheid van de vier provincies gericht op beschermen en uitdragen van de werelderfgoedwaarde. Zo wordt geborgd dat aan de internationale verplichtingen van Nederland jegens de UNESCO kan worden voldaan. De Siteholder bestaat uit 4 Gedeputeerden van de Provincies in de GR. Vier afgevaardigden van de vier colleges van gedeputeerde staten die de samenwerking zijn aangegaan. De algemeen directeur van de RCE is als adviseur betrokken bij de Siteholder.

Gemeenschappelijk Overleg (Orgaan)

De taken van het GO zijn als volgt samen te vatten:

1. Algemene taken
 - afstemming en communicatie;
 - opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan;
 - nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO; / de verantwoording naar het Rijk
 - bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën
 - zijn eerste aanspreekpunt
2. Bescherming van de universele waarden
 - stimuleren en controleren van de bescherming;
 - tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;
 - stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;
3. Uitdragen van de universele waarden
 - draagvlak, kennisverspreiding en promotie;
4. Organisatie en middelen
 - ondersteunen en faciliteren voor beschikbaar krijgen van voldoende middelen

Ad 1: Algemene taken

- afstemming en communicatie;
Teneinde de samenwerking tussen de vier provincies en tussen de Siteholder en externe partijen goed te laten verlopen is afstemming en communicatie van groot belang. Er wordt geparticipeerd in relevante netwerken en samengewerkt in werkgroepen en overlegorganen.
- opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan
Een managementplan is sinds 2006 verplicht bij het indienen van nieuwe UNESCO- werelderfgoednominaties. In het managementplan staat hoe de

instandhouding van de Hollandse Waterlinies is geregeld. Het managementplan is een dynamisch document dat regelmatig wordt herzien. Het managementplan beschrijft op welke manier partijen richting geven aan het beheer, beschermen en uitdragen van het werelderfgoed, waarbij de bescherming van de Outstanding Universal Value (OUV) centraal staat.

De Uitzonderlijke Universele Waarde van de Hollandse Waterlinies is:

- Een buitengewoon voorbeeld van een Europees verdedigingssysteem van de moderne tijd dat intact is gebleven;
- Een ingenieus systeem van militaire verdediging door inundatie dat gebruik maakt van eigenschappen en elementen van het aanwezige landschap;
- Uniek in de Europese architectuurgeschiedenis;
- Een illustratie van Nederlandse inventiviteit in land- en waterbeheersing.

Een belangrijk onderdeel van het management plan is de beschrijving van organisatiestructuur en de rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen. Daarnaast komt de planologische bescherming, de wijze van beheer en de monitoring van het erfgoed aan de orde. Tot slot bevat het managementplan opgaven waar de komende periode aan gewerkt gaat worden inclusief een implementatiestrategie.

In 2024 wordt een herziene versie van het bij de nominatie ingediende managementplan opgeleverd bij Unesco. Wijzigingen in de samenwerking die voortvloeien uit dit plan zullen worden geïmplementeerd.

- nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO; / de verantwoording naar het Rijk Een rapportageverplichting voortvloeiende uit de nominatie is het opstellen van een overzicht van toekomstige projecten binnen de grenzen van de site. Dit overzicht biedt de mogelijkheid om bij ontwikkelingen in een vroeg stadium de bescherming van de OUV mee te wegen in de planvorming.
- bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën De primaire verantwoordelijkheid van de Siteholder is het behoud van de universele waarden van het werelderfgoed. Het GO wil dit passend combineren met de ontwikkelingen die in Nederland noodzakelijk zijn, zoals herstel biodiversiteit, woningbouw, waterbeheer, energietransitie, klimaatadaptatie, landbouwtransitie. Het vormen van visie hierop en daaruit voortkomende strategieën voor realisatie zullen worden bevorderd.
- zijn eerste aanspreekpunt voor het Rijk en UNESCO Het GO is als siteholder van de Hollandse Waterlinies het eerste aanspreekpunt voor Rijk en Unesco.

Ad 2. Bescherming van de universele waarden

- stimuleren en controleren van de bescherming Om de bescherming te borgen zijn er binnen het GO 2 gremia werkzaam:
 1. De Werkgroep Bescherming Deze werkgroep bestaat uit ambtelijke vertegenwoordigers van de 4 provincies en een adviseur vanuit RCE, onder leiding van een coördinator vanuit het sitebureau. De werkgroep heeft tot taak het

uitvoeren van gebiedsanalyses, het zorgdragen voor de harmonisatie van ruimtelijk beleid en het bespreken van casussen mbt ontwikkelingen binnen de site.

2. Het kwaliteitsteam

Dit team bestaat uit deskundigen op het gebied van planologische ontwikkelingen, ruimtelijke opgaven en cultuurhistorische waarden. Hij is de adviseur voor de Siteholder op complexe vraagstukken en formuleert visie en strategie op bescherming van de OUV.

- tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen; Voor zowel de Werkgroep Bescherming als het Kwaliteitsteam geldt dat zij een signaalfunctie hebben op het gebied van bedreigingen en ontwikkelingen. De gemeenten zijn eerst verantwoordelijken als het gaat om het toezien op ontwikkelingen en het handhaven bij overtredingen.
- stimuleren van kennisuitwisseling en expertise; Vanuit de centrale taak worden kennisbijeenkomsten en expertmeetingsgeorganiseerd. Ook wordt een toolbox en een stroomdiagram ontwikkeld die partners informatie verschaffen over wat te doen bij ontwikkelingen.

Ad 3. Uitdragen van de universele waarden

- draagvlak, kennisverspreiding en promotie; Voor dit onderdeel is de Werkgroep Uitdragen eerste verantwoordelijke. Deze werkgroep bestaat uit ambtelijke afgevaardigden van de vier provincies, onder leiding van een coördinator van het Sitebureau.

Hoe vaker het verhaal van de Hollandse Waterlinies verteld wordt hoe meer mensen het verhaal leren kennen, herkennen en waarderen. Daarom wordt de historische waarde en de betekenis van de Hollandse Waterlinies gepresenteerd aan een groot publiek doormiddel van bezoekerscentra, publicaties, evenementen, exposities en educatieve programma's. Hiervoor wordt op het gebied van publiekscommunicatie en marketing samengewerkt met een aantal partijen:

- Stichting Liniebreed Ondernemen voor de nationale marketing, liniebrede evenementen, netwerk van ondernemers, betrekken vrijwilligers;
- Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) voor internationale marketing; Het Kenniscentrum Waterlinies ontsluit zowel digitaal als analoog historische en actuele kennis over de Hollandse Waterlinies.

Voor UNESCO is het heel belangrijk dat het verhaal van het erfgoed door wordt gegeven aan de volgende generaties. Hiervoor wordt een lespakket ontwikkeld en worden op verschillende forten speciale rondleidingen aan schoolklassen gegeven.

Ambtelijke ondersteuning

Het sitebureau is het centrale ambtelijke onderdeel dat de samenwerking organiseert, de Siteholder ondersteunt en faciliteert in de uitvoering van haar taken en de centrale spil is in het interprovinciale netwerk.

De personele bezetting ziet er als volgt uit:

- 1 programmamanager 0,6 (secretaris-directeur) fte
- 1 programmasecretaris 0,4 fte
- 1 programmaondersteuner 0,6 fte
- 1 projectleider Uitdragen 0,7 fte
- 1 webmaster 0,5 fte
- 1 projectleider Bescherming 0,6 fte

De financiën van dit programma

Een deelnemende provincie is jaarlijks een vaste bijdrage verschuldigd aan het orgaan. Het orgaan stelt jaarlijks in de begroting per deelnemende provincie de bijdrage vast voor de instandhouding van het orgaan en uitvoering van taken in dat betreffende begrotingsjaar.

De hoogte van de bijdrage wordt berekend op basis van de totale kosten van het orgaan in het betreffende begrotingsjaar waarbij op grond van de ligging van de Hollandse Waterlinies in de vier provincies onderstaande verdeling in acht wordt gehouden:

Deelnemende provincies	Financiële verdeling
Provincie Noord-Holland	30%
Provincie Utrecht	30%
Provincie Gelderland	30%
Provincie Noord-Brabant	10%

Voor 2024-2027 zijn deze bijdrage respectievelijk € 300.000, € 300.000, € 300.000 en € 100.000

Meerjarig exploitatie-overzicht van baten en lasten

Hierna is een meerjarig overzicht opgenomen van de exploitatie voor een tijdspad van 4 jaar. Hierdoor kan worden vastgesteld dat de financiële cijfers in overeenstemming zijn met de geformuleerde uitgangspunten, niet alleen in de eerste jaren, maar ook op de lange(re) termijn.

Het saldo uit de voorgaande jaren bedraagt € 534.840 op 31-12-2023

Begrotingsjaar	2024	2025	2026	2027
	Middelen	Middelen	Middelen	Middelen
Saldo voorgaand jaar	€ 534.840	€ 584.465	€ 625.321	€ 646.471
Bijdragen provincies	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000
Totaal	€ 1.534.840	€ 1.584.465	€ 1.625.321	€ 1.646.471
Kosten	kosten	Kosten	kosten	Kosten
Programmabureau	€ 385.375	€ 404.144	€ 423.851	€ 444.543
UNESCO	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Siteholderschap	€ 10.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Communicatie	€ 355.000	€ 355.000	€ 355.000	€ 355.000
Kennis en educatie	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000
Bescherming incl. Q-team	€ 70.000	€ 65.000	€ 65.000	€ 65.000
Beheer	€ -	€ -	€ -	€ -
Netwerken (regionaal en Europees)	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Totaal	€ 950.375	€ 959.144	€ 978.851	€ 999.543
Saldo	€ 584.465	€ 625.321	€ 646.471	€ 646.927

Toelichting bij de meerjarenbegroting:

- De jaren 2024, 2025, 2026 en 2027 laten een overschot zien wat afneemt door de indexatie van de lonen van het ingehuurd personeel.
- In 2027 zal gekeken worden of de bijdragen van de Provincies voldoende zijn om de kosten te dekken voor 2028 en volgende jaren of dat er bezuinigd kan worden op de structurele lasten.

Balanscijfers in meerjarig perspectief

Balanscijfers 31 december (* € 1.000)	2024	2025	2026	2027
ACTIVA				
Immateriële vaste activa	0	0	0	0
Materiële vaste activa	0	0	0	0
Debiteuren	0	0	0	0
Belasting	0	0	0	0
Liquide middelen	584	625	646	647
Overige vorderingen	0	0	0	0
Totaal activa	584	625	646	647

PASSIVA				
Algemene bedrijfsreserve	534	584	625	646
Resultaat	50	41	21	1
<i>Eigen vermogen</i>	<i>584</i>	<i>625</i>	<i>646</i>	<i>647</i>
Handelskredieten	0	0	0	0
Belastingen	0	0	0	0
Crediteuren	0	0	0	0
Overlopende passiva	0	0	0	0
Totaal passiva	584	625	646	647

Belangrijke punten ten aanzien van de begroting en opmerkingen ten aanzien van deze Kadernota:

- Het meerjarige exploitatieoverzicht 2025 – 2028 zal in de komende kadernota worden opgenomen. Alsmede een toelichting op deze meerjarenbegroting.
- In de toelichting op de meerjarenbegroting zal worden stilgestaan bij eventuele incidentele lasten en onvoorziene uitgaven alsmede eventuele financiële risico's
- De geprognosticeerde balansen 2025 -2028 zal eveneens in de komende kadernota worden opgenomen.
- In de toelichting van de balansen wordt ingegaan op de ontwikkeling van de liquiditeitspositie, de solvabiliteitspositie en weerstandsvermogen.
- De 4 provincies die deelnemen in de GO zijn voor hun aandeel aansprakelijk als vermogenstekorten zouden ontstaan.